

Nederlands Dagblad

Christelijk betrokken

Kerk

'Orthodox geloof is vaak angst'

Geplaatst: 04 maart 2009 22:31, laatste wijziging: 05 maart 2009 10:28

AMSTERDAM - De nieuwe oudkatholieke bisschop van Haarlem, Dirk Jan Schoon, hoopt dat zijn kerk gaat groeien. Hij heeft het niet zo op evangelicals. Maar wat kerkplanting betreft wil hij van hen leren.

Dirk Jan Schoon komt uit een oudkatholiek gezin en wilde al jong priester worden. Hij is zijn geloof nooit kwijt geweest, ook als puber niet. „Nee, ik heb niet zo'n groot geloof. God gaf me het leven, Hij zorgt voor mij, en als Hij me het leven afneemt vangt Hij me weer op. En daar tussenin probeer ik mijn best te doen. Er moet heel wat gebeuren, wil ik dat kleine beetje geloof ook nog kwijtraken.”

Sinds vorige zomer is Schoon de oudkatholieke bisschop van Haarlem. Hij is een „geboren oudkatholiek”, en daarmee „langzamerhand een uitzondering onder de geestelijken”, stond in het persbericht over zijn verkiezing. „Ja, op het landelijk bureau in Amersfoort zit iemand die alles van de Oud-Katholieke Kerk weet; die had dat opgediept. Mij zegt dat niets, hoor. Veel van onze priesters zijn voormalige rooms-katholieken. Dat geldt ook voor aartsbisschop Vercammen en mijn voorganger Bert Wirix. Maar het is waar dat we als kerk blijkaar zelf nauwelijks voorgangers voortbrengen. Dat is een punt van zorg.”

Linkerkant

In termen van de Protestantse Kerk zou je de nieuwe bisschop in de middenorthodoxie plaatsen, ergens aan de linkerkant. Theologie studeerde hij aan de 'progressieve' Universiteit van Amsterdam. Utrecht is gebruikelijker voor oud-katholieken, maar Schoon vond het daar te veel een gereformeerdebondsbolwerk.

In Amsterdam ging hij van Hebreeuws houden en van aandachtig lezen van de Bijbel. „Ik vind dat je de

Bijbel letterlijk moet lezen. Maar dan wel alle letters samen." Zo begrijpt hij niets van de discussies over schepping of evolutie. De Bijbel doet niet aan wetenschap, zegt hij. „Darwin vertelt hoe de wereld tot stand gekomen is, de Bijbel vertelt waarom de wereld tot stand gekomen is."

Volgens Schoon kan de Hebreeuwse werkwoordsvorm in de eerste zin van Genesis zowel tegenwoordige als verleden tijd aanduiden. God schiep, dan is het een historisch feit, maar er staat tegelijkertijd: God schiept. Hij werkt nu onder ons, en de vraag van de Bijbel is: wat is onze reactie?

Zelf is hij in de loop van de jaren „wel wat orthodoxer geworden". Het hele linksige van zijn studententijd, Jezus als revolutionaire activist, is er wel af. Maar bij de „rechtse ethiek" van veel orthodoxe christenen voelt hij zich ook niet erg thuis. Die leunt volgens hem te veel op losse teksten, en op angst. „Netjes leven, nooit rare dingen doen", dat lijkt volgens hem het ideaal. „Net of men bang is om te leven. Terwijl een kernwoord in het Nieuwe Testament is: vrees niet."

Angst

Schoon is bijvoorbeeld niet tegen een kerkelijke zegen voor homorelaties. En de afwijzing van echtscheiding vindt hij te rigide. „Als je mensen zo lang bij elkaar laat blijven dat ze elkaar de hersens inslaan, overtreed je een ander gebod."

De kern van Bijbelse ethiek is volgens de bisschop, het gebod om te leven. Dat stond bij de schepping voorop. Pas daarna kwam er een verbod : eten van die ene boom was niet goed voor mensen. „Je moet het niet omkeren en het gebod vooropstellen. Dat is wat de slang doet. Angst weerhield ook het volk Israël om direct het beloofde land in te trekken. Waarom bang voor een paar reuzen en niet genieten van de mooie grote druiven? Dan durf je het avontuur van het leven niet aan."

Hij zegt het niet om onder de klem van het geloof uit te komen. „Het christendom is een zeer strenge godsdienst. We kunnen niet achterover leunen en anderen het werk laten doen. De verantwoordelijkheid van mensen wordt heel hoog ingeschat."

Kerkplanting

Groei is een speerpunt dat de nieuwe bisschop voor zijn ambtswerk heeft gekozen. „De Oud-Katholieke Kerk is lange tijd erg naar binnen gekeerd geweest; we vinden het soms wel een fijn gevoel om klein te zijn en een beetje miskend."

Een groot strategisch plan heeft hij niet. „Ik geloof in kleine groepen. Ik kom wel eens in Zaandam, waar we geen parochie meer hebben, maar het kerkgebouw staat er nog. Laten we daar gewoon weer opnieuw beginnen met een kleine, enthousiaste groep." Zoiets als wat evangelicals kerkplanting noemen, dus. „Ja, wat dat betreft wil ik wel van hen leren."

Waar ziet hij de plek van de oudkatholieken op de kerkelijke kaart van Nederland, wat voegen ze toe aan het landschap?

„Ik vind het gewoon dé kerk", zegt bisschop Schoon, zonder dat hij arrogant wil klinken. „Ik vind het zo'n leuke kerk, ik begrijp niet dat het er niet elke zondag vol zit. De kerk is geen club van mensen die ergens goed in zijn; het is ook niet je vriendenkring. Je zit er omdat je allemaal gedoopt bent."

In de kerk ervaar je tijd en eeuwigheid: je leest de oude verhalen, er is uitleg om die te begrijpen met het oog op het leven nu. Aan de taal, de muziek, de aankleding is het beste kunnen van mensen besteed. En in de eucharistie krijg je deel aan het leven dat nog komt. Dat wil je toch niet missen? Waar anders hoor je woorden die uiting geven aan de grootste vreugden en het grootste verdriet van mensen, waarbij vreugde en verdriet worden opgenomen in een groter geheel? Waar, anders dan in de kerk, knielen mensen nog? Die vroomheid is, denk ik, wat oudkatholieken typeert."

Oud-Katholieke Kerk

- Ledental: in Nederland zo'n zesduizend.
- Bisdommen: twee, het aartsbisdom Utrecht (aartsbisschop: Joris Vercammen) en het bisdom Haarlem.
- Kerkelijke opleiding: het Oud-Katholiek Seminarie in Utrecht geeft een ambtsopleiding, aanvullend op een studie theologie, in samenwerking met de theologische faculteit van de Universiteit Utrecht.
- 'Bolwerken': Egmond, IJmuiden, Hilversum en Utrecht - plaatsen waar de rooms-katholieke pastoor met zijn parochie in de achttiende eeuw oudkatholiek werd.